

ПИЈЕМОНТ

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Уредник: Коста М. Луковић

Нова Србија и рат

Радосни су дани које преживљујемо! Преоптерећено дужности према Српству, наше колена, уз читав низ херојских напора, довршава свето дело Ослобођења и Уједињења. Сан десетерачких пророка о великој српској царевини, постаје данас стварност. На Гучеву и Борањи, Дрини и Сави, довршава се оно што се започело на Куманову и Брегалници. Историјска и Божја правда изливају своју милост на народ, који после толиких страдања и суза улази у период радости и ведрога живота...

Посматрајући велико дело Уједињења, које се ствара уз фијук топовских и пушчаних зрна, дивећи се надчовечанским напорима нашег народа који новим жртвама удара нове међе новој Великој Србији, ми се морамо запитати: па шта је то што овом народу, осиротелом, проређеном и измученом минулим ратовима, даје снагу за борбу? Где је непресушиви извор наше борне снаге? Како и чиме објаснити олујске налете нашег војника на непријатеља и славне победе наших пукова?

Поред племенитог одушевења нашег народа за борбу против бројно надмоћнијег непријатеља; поред његове свести да овим ратом има да се запечати заветно, кроз векове сневано и опевано дело Ослобођења и Уједињења Лужних Словена; поред доказане велике животне снаге отпорне и јуначке Шумадије — у овоме рату делао је нов и свеж елементарат снаге. То су наша браћа са Југа проширене Србије, то су лични синови — да се послужимо старим географским изразом — Старе Србије и Македоније.

Када је нашој Отаџбини 15. јула поднесен нож под грло, наша мила браћа са Вардара и Охрида, у суром војничком оделу и с пушком о рамену, кренуше с крајњег српског југа на обалама Саве и Дрине, да се својим јучерашњим ослободилацима, својој браћи из питоме и победама украсене Шумадије, на невољи нађу.

У Јадру и на Церу, и на свима осталим местима где се одлучивало о слободи десет милиона Срба, наши нови суграђани залагали су своје главе да опасу част нашем оружју. Војници са Вардара и Брегалнице оставили су у Јадру и на Церу исто онолико гробова, колико и војници из Мачве и Рађевине. Костури синова поносне Шумадије измешани су у долини Јадра и по границама Цера са костурима синова поетске српске Македоније. Вештачки стваране, новцем одржаване и распрострањене лажи о нехомогеној Србији после освете Косова; бајке о тобожњим насиљима званичне Србије према „туђим народностима" у новоослобођеним крајевима, свирепосту демантоване жарким патриотиз-

мом наше миле и јуначке браће с Југа Србије.

Па не само војници с Југа! Рећиће нам се, може бити, с непријатељске стране: „Њих је дисциплина, воља закона, у рат одвела!" Примимо ту нетачну и пакосну примедбу, за тренутак, као тачну, па покажимо нашим непријатељима на мобилизацију жена, старца и деце у јужној Србији, који основаше и свима потребним средствима о своје трошку снабдеше велики број болница за наше рањенике. Оно што опседнути и бомбардовани Београд, који је за време минулих ратова имао 35 болница, није могао да прими на лечење и негу, примили су градови Нове Србије. Болнице у Скопљу, Битољу, Митровици, Приштини и осталим градовима Нове Србије најбољи су доказ о неразделивој, хомогеној, сложеној Србији, у којој — нека извине плаћени етнографи и шовинизмом задојени новинари с оне стране Брегалнице! — живи свега један народ, који се с истим одушевењем, гоњен истим интересом и руковођен истим идеалом, бори за слободу и Уједињење своје ослобођене браће.

Нова Србија у овом светом ослободилачком рату показала је исту љубав и исто пожртвовање, као и њена ослободитељка прекумановска Србија. Тај факт мора обрадовати свакога ко српски мисли и осећа. Тај факт, у исто време, запушиће уста свима онима, који су, у наступу свога шовинистичког беснила, писали, говорили и радили, да унесу угарски у нашу проширену државну и националну зграду, којој ће наши пукови, за месец два, дозидати и оно, што је наше одувек било и што ће нам, докле нас траје, неповредно остати.

Из скоре прошлости Шта сада веле Немци

Наполеонска политишка довела је Немце у заваду са целим светом и изазвала европски рат. Док је имала изгледа на победу, Немачка је прешла да ће згазиши целу Европу; међушим сада су постали куд и камо блажији Ханс Делбрук пише у једном немачком листу:

— Нека нас Бог сачува од тога да увучемо немачко царство у наполеоновску политику, у случају да победимо; јер та би политишка проузроковала бескрајни низ ратова.

Ма какве ланце да Немачка намешне побеђеном народу, ови никад не би могли да буду потпуно немоћност; Европа је једнодушна бар у томе, што признаје за аксиому, да ниједна држава нема надмоћ над свима о-

сталим. Наш циљ треба да буде да одржимо садању равношежу на копну и да ушановимо равношежу у мору.

Оскудица у Немачкој

Већ настају озбиљне тешкоће.

Петроград, 6. окт.

У Немачкој осећа се све то већа и већа оскудица, нарочито у радничкој класи. Златан и сребрн новац је редак а новчанице се тешко примају. Полиција натерује богатије породице, да ране радничке класе. Хотелијери берлински молили су владу, да не враћа у Русију богате Русе, који се налазе у немачкој престоници.

Око Сарајева

— Наша војска држи доминирајуће положаје. —

„КОРИЈЕРЕ ДЕЛА СЕРА" ДОНОСИ ВРЛО ИНТЕРЕСАНТА ДОПИС СА ЦЕТИЊА О УСПЕШНИМ ОПЕРАЦИЈАМА СРПСКЕ И ЦРНОГОРСКЕ ВОЈСКЕ ПРЕМА САРАЈЕВУ. У ТОМЕ ДОПИСУ СЕ ВЕЛИ, ДА СУ СРБИ И ЦРНОГОРЦИ ЗАУЗЕЛИ ТАКВЕ ПОЗИЦИЈЕ ОКО САРАЈЕВА ДА ЋЕ АУСТРИЈАНЦИ БИТИ АПСОЛУТНО У НЕМОГУЋНОСТИ ДА ПОТИСНУ ВОЈСКЕ КОЈЕ СУ ПРОДРЛЕ У НЕПОСРЕДНУ БЛИЗИНУ САРАЈЕВА.

ВОЈНИ СТРУЧЊАК „КОРИЈЕРЕ ДЕЛА СЕРА" МИСЛИ ДА ЋЕ СЕ АУСТРИЈСКИ ГЕНЕРАЛШТАБ, ПРИМОРАН ДА РАЧУНА У БОСНИ СА ОГРАНИЧЕНИМ БРОЈЕМ ВОЈНИКА, РЕШИТИ САМО ДА БРАНИ САРАЈЕВО, КОЛИКО БУДЕ МОГУЋЕ ДУЖЕ, А НЕЋЕ НИ ПОКУШАВАТИ ДА ПОТИСНЕ СРПСКУ И ЦРНОГОРСКУ ВОЈСКУ СА ПОЗИЦИЈА У КОЈИМА СУ.

КОЛИКО МОГУ ТРАЈАТИ БОРБЕ ОКО САРАЈЕВА, ВЕЛИ СЕ У ДОПИСУ СА ЦЕТИЊА, НЕМОГУЋЕ ЈЕ ПРЕДВИДЕТИ. АЛИ ДА СЕ АУСТРИЈАНЦИ У САРАЈЕВУ НИ САДА ВЕЋ НЕ ОСЕЋАЈУ СИГУРНИМ НАЈБОЉЕ СЕ ВИДИ ПО УЖУРБАНОСТИ И УЗБУЂЕЊУ, КОЈЕ ВЛАДА У САРАЈЕВУ.

Паника у Немачкој

— Рђави знаци —

Петроград, 6. окт.

Повлачење Немаца, после борбе код Августова и Сувака изазвало је панику у свој Пруској.

У немачкој војсци, која оперише код Севасена, константовани су случајеви тифусне грознице.

Гувернер хамбуршки забрањено је репродукцију новости, које се односе на рат.

Ситуација на ратиштима

— Према досадашњим телеграмима —

Београд, 8. октобра

4. октобра, сем омањих чарки на неколико места, ни на једном фронту није се десило ништа важније.

У Источној Пруској и на средњем току Висле није било промена. Аустриски покушаји да пређу реку Сан пропали су. Око Пшемисла се воде борбе.

Савезници су на левом крилу, северно од канала Ла Босе, заузели су фронт Жижанши-Алијер-Фронел Арманције је повраћен. У опште савезници су прилично напредовали.

Белгиска војска снажно је одбила неколико немачких напада на прелазима реке Изера.

Реквизиција

— Израда законског предлога о реквизицији —

Да би се питање о реквизицији што правилније регулисало, Министар Правде решио је да се приступи изради нарочитог законског предлога који ће бити нормирано питање о начину реквизирања за рат потребних ствари и о исалаши уредно издастих реквизиционих признаница.

Пошто је овај законски предлог по својој природи хитан, то је у Министарству Правде образована нарочита стручна комисија која ће одмах приступити изради законског пројекта о реквизицији.

Несрећа у Грчкој

— Земљотрес је оштетио много градова. —

Атина, 6. окт.

Потреси земље се продужују. Први потрес трајао је 20 секунда. У Атини су многе куће препукле. У Пиреју многе су се куће срушиле. У Тиви први потрес трајао је 25 секунди с подземном тупљавом. Становници обузети паником побегли су из кућа, које су све оштећене и склонили се под шаторе. Овим становницима хитно је послана храна из Итаке. У Халмису има већих штета. Све станице на прузи Ларисе оштећене су. Село Канероли, у близини Тиве, потпуно је уништено. Исто тако у селу Пири у Пелопонезу осетили су се јаки земљини потреси. Највише су претрпели острва Циклад, Еубејска и Јонска острва и провинција Бостија. До 4 часа по подне било је 20 потреса. Број рањених у Тиви и околини није велики.

Наша привреда

— Стање овогодишње летине. — Србија се не боји глади. — Spremaње за идућу годину. —

Ико нас је рат затекао у тренутку када су пољски радови били недовршени и несређени, и ако

су многи веровали да ће овогодишња летина потпуно пропасти због о.кудице у радној снази, овогодишња летина је много обилнија но што је ико очекивао.

Благодарени високој увиђавности наших војних кругова, који су, с времена на време, пуштали на осуство обвезнике трећег позива и последњу одбрану, већи део летине, уз припомоћ жена и деце, потпуно је сређен.

Према извештајима окупних и средских начелника, жита су на време садевена и овршена. Нарочито је пријатно забележити, да су најпре, мобом, овршена жита војних обвезника. Брање кукуруза, у свима окупима превазвишло је сва очекивања Једино у Мачви и Јадру, куда су прошли морни Хуни, кукуруз није обран — просто зато, што су Аустријанци посекали и уништили сваки клип, који нису били у стању да пождеру.

Питање о шљивама решено је на најбољи могући начин. Пошто се због приличне оскудице у радној снази и због немања пијаци није могао сушити, то ће сав овогодишњи шљивани род бити употребљен или за справљање пекмеза или за печење рэкије. Како је пекмез врло добра храна за војску, а уз то се лако справља, то су у многим окупима подигнуте нарочите пекмене у којима се, у огромним количинама, справља пекмез. Сав овај пекмез биће откупљен за војску.

Виногради су, исто тако, понели врло добро ове године. Новоослобођени крајеви, у којима се ратно стање осећа знатно мање но у старим границама, имаће ове године ретко добру бербу. И извоз грождја за јело био је врло добар.

Фабрика шећера у Ћуприји отпочела је у велико да врши откуп и прераду шећерне репе. Има изгледа, да ће и београдска фабрика шећера стићи, да колико толико произведе шећера ове јесени.

Радовима на угарењу стрџике, као и орању за озима жита, у велико су приступили наши неуморни старци, жене и деца.

Овај кратки преглед односи се у главном на старе крајеве. У новоослобођеним крајевима, стање је нормално, исто као и прошле године. Летина је тамо одлично понела и на време садевена и овршена. Нарочито је обилна била жетве дувана, мака, пиринча и грождја.

Србија, према свему овоме, не боји се глади ни у овој ни у идућој години. Као типично земљорадничка, и то ситно-сопственничка земља, Србија ће, лакше но и једна од зарађених земаља, збринети бригу за исхрану своје храбре војске. У томе она види још једну залогу више за своју сигурну победу.

Французи

Скоро из дана у дан јављају се у италијанској штампи чланци кореспондената са бојишта посвећени француској армији, француском војнику.

Пошто Италијани у овом случају посматрају догађаје са стране, а њихов положај гарантује им у неколико непристрасност, то ћемо саопштити мишљења неколико италијанских ратних дописника о француским војницима и официрима.

— Ја сам прошао кроз Француску кад је тамо вршена мобилизација, пише један дописник. Посматрао сам пешадиске одреде француске у градовима, на железницама, у бивацама. Узалуд сам тражио, да видим те заморене, рђаво рањене, малокрвне, погрбљене под тежином пушке и ранца. Где су ти босоноги одранци, о којима са толико презрења говоре Немци? Нисам их видео...

Али зато сам видео хиљаде и хиљаде јуначке и здраве младежи, обузете искреним одушевљењем.

И ако се та младеж није одликовала касарним кицошлуклом пруских гренадира, она је била одевена чисто и уредно. Сви су имали шињеле, код свих је обућа била у реду. Доцније, кад сам обишао бојно поље код Алт-кирха и Милуза, мени су мештани казивали да Французи са својих погинулих војника нису скидали ципеле, као што се радило економије ради 1870. године. Само то довољно показује, да је француска армија сада добро снабдевана. А то је у рату важан фактор.

— Успео сам, пише други дописник, да дођем на бојну линију Француза под Ремсом и да их видим у рововима. Војници су журно скакали из ровова и окружили мој аутомобил.

„Новине!“ викали су они. „Дајте новине! Шта има новог у свету?!“

Морао сам им одговорити, да имам само јучерање новине. Али они су одвраћали:

„Јуче, данас... Сада за нас нема никакве разлике међу јуче и данас! Дајте, шта имате!“

Неки су фамилијарно пи-

тали, да ли имам дувана или папира. Али ја сам на жалост пре тога раздио све што сам имао, те сам сада био празних руку.

„Не мари!“ тешили су ме они сами. „Стрпимо се. Попушићемо још доста дувана.“

Видевши их такве ја могу категорички тврдити, да нисам видео ни трунке страха, утучености.

Додуше нисам видео ону гвоздену дисциплину и онај парадни став, којима се одликује немачка војска. Али сам видео да потпуно трезвено суде о стварима. Проти војници ступајући самном у разговор давали су потпуно исцрпна обавештења о узроцима рата. Ни сенке хвалисавости; сви знају да је борба са Немцима ствар веома тешка и која захтева веома много жртава. Та је ствар била потребна и она ће бити урађена.

„Ми добро разумемо,“ изјављивали су ми војници, „да је овај рат за Француску питање живота и смрти и ми ћемо се борити до последње капи крви.“

Нисам опазио да се себе уздижу над Немцима. Напротив сви веле, да се Немци боре добро и да се држе живава.

„Ипак ћемо их победити,“ додавали су војници, „зато што их *морамо* победити. Наша је ствар праведна и ми ћемо их победити.“

Тако исто говоре италијански новинари за француске официре, нарочито наглашујући њихово опште развиће и њихов ватрени и етосни патриотизам, готов на све жртве.

Француски ђенералисим Жофр веома је популаран у Италији. Стручни војни кругови веле, да је он урадио све што је у људској моћи, а и преко тога.

— Французе су одавно сматрали као народ, који брзо плане, али који се исто тако брзо олади — вели четврти критичар. — Али сад ће свет морати да у то мишљење унесе озбиљне поправке: Французи имају Жофра. Он је показао да је данашња Француска способна не на тренутни ентузијазам, него и на трајно одушевљење. Не само

то. Французи су доказали, да владају великом издржљивошћу, да се не радују делимичним победама, а да исто ко не губе главу при неуспесима.

Помен краљу Каролу

Атина, 6. окт.

У присуству огромне масе света одржан је парастос за покој душе краља Карола, у саборној цркви у Атини. Пристували су владалачки пар, престолонаследник, министри, дипломатски кор и представници. У свима црквама краљевине одржан је парастос.

Италијанске претензије

— Само се делимично могу остварити —

Дописник „Трибуне“ из Париза под 3 октобром (по н. кал.), јавља: Један хрватски посланик, који станује у Паризу, интервјуисан од „Тана“ о наступању Срба у Босни, дао је интересантну изјаву предвиђајући блиска изненађења.

„Комбиновани удар Срба и Руса на Будим-Пешту — каже он — одлучиће махом интервенцију Румуније и Италије. Румунија не може да остави Русима бригу да ослободи њену Трансилванију, као што је већ напустила Буковину. Италија ће тада јасно увидети да би свако закашњење компромитовало за увек њене законите амбиције. Ако Трст и Пуљ буду ослобођени од других, тешко ће бити дати Италији што она данас тражи.“

Ако Срби убрзају са заузимањем Сарајева, Босна ће се побуни. Ток догађаја ускорава се, који владе западних Сила, у овоме часу, тек опажају, а које је догађаје италијанска влада предвидела и проценила. Влада у Риму треба да бира и да по томе доследно ради. Хоће ли она да буде господар Јадранског Мора или ће да га прегори и напустити другима? Је ли Италија у двадесетом веку жељна само славе а не и оних користи које су Млетци имали од мора за 600 година? Хрватски посланик опажа да скорашња индустрија италијанска треба нових излаза. Србија би могла да буде за

Италију оно што је Канада за Сједињене Државе. Италија нека процени, каже он, значај ове будуће економије: тиче се више од једне милијарде производа италијанских, који сутра могу наћи потрошача у балканским државама.

Чујем више пута гласове као да италијански националисти не могу да се савладају па да признаду потребу и права наше велике Србије. Ово значи, да се врло мало познаје италијанска интелигенција и великодушност Италијана. Италијански народ полаже своје право на природне границе и гаранцију надмоћности на Јадранском Мору. На који би начин могла Велика Србија компроми-

товати једно или друго њено право?

Господар Трста, Пуља и Валоне, Италија имаће за себе да најмирнијега и најбољега од свих осталих народа, јер после шест векова непрекидних борби против Турака и сада против Аустрије, Срби неће већ имати друге амбиције, него да од сада живе у миру и цивилизацији.“

Италијанска штампа, као што је познато, тражи и Далмацију све до Неретве. Француска штампа великодушно уступа Италијанима Трст и Пуљ наше Истре уз кључ Јадрана—Валону.

Али последњу реч имају Србија и Русија као победнице!

Са нашег ратишта

На Дрини и код Београда

Ваљево, 7. октобра

Између четвртог и петог октобра непријатељ је нападао на лозничку царинарницу и на „Главицу“, положај на Дрини, јужно од Лознице. Исте ове ноћи непријатељ је с бежаниске косе тукао Баново брдо и Топчидерско брдо, савски мост и обе Аде Циганлије али без икаквих резултата.

Борбе у Босни

Ваљево, 7. октобра

Петог октобра водила се борба на целом фронту наше војске у Босни. Непријатељски напад одбијен је с великим губицима.

Аустријски неуспех на Гучеву

Ваљево, 7. октобра

Истога дана непријатељ је на наше десно крило на Гучеву покушао напад на Еминове Воде али је и тај покушај одбијен.

Борбе код Београда

Ваљево, 7. октобра

Исто тако петог октобра одбијен је непријатељев напад на наше трупе код Београда на обали Саве и код железничког моста.

На осталим фронтовима није се овога дана десило ништа значајније.

Стара навика

— Е. РАДОКОНАШИ. —

Што Немци показују толико вештине у плачкању кућа и пуштошењу вароши, то је стога, што им је то „традиција“; одавна су они то доказали и то није само срџба због преварених нада, да освете неуспехе, тим жалосније што су ти неуспеси овај пут мање предвиђени; него претрпљени; они су то одавно уобичајили; у целој војној историји налазе се ове наклоности у рушењу и плачкању; заузима варош, опустошава варош. Њихово најчувеније дело ове врсте било је плачкање Рима 1527 год.; војска Карла Петог упала је у њега изјутра 6. маја са стране на којој се налази Ватикан; то је методично и без сажалења плачкање трајало недељама. За два дана број људи које су царски војници задржа-

ли ради уцене или да им покажу где су сакрили своје благо беше превазишао тридесет хиљада, тако да је било више заробљеника но непријатељске војске; уцене које су им одређиване превазилазиле су често ону суму коју би они могли набавити; али не слушајући њихове протесте, немачки су их тамничари мучили најгорим мукима да би их тиме натерали да изврше оно што им је наређено; вешали су их за руке о кровове кућа, или су их вешали над бунаре, претећи им да ће пресећи уже; мучили су их жеђу, нису им давали да спавају, копали им очи, секли им уши, које су затим пекли нагнавши несретнике да их једу. Што су заробљеници били отменији, то су они мислили да су богатији, па су стога и њихове муке биле префињеније. Оваквих глобљења има забележених у актима која се још налазе у архивама Капитола. — Било је оваквих случајева: један војник се узалудно мучио да от-

ме од једног прелата скупоцен прстен, који је имао на прсту; један официр приђе и једним ударцем сабље одсече му прст и даде војнику прстен. Један доктор пристаде, пошто су га измучили, да да 1000 талаира, над им их предаде, рекоше му да је то за војводу мало и почеше га понова мучити. Тада он покида везе и једним ударцем песнице уби онова који га је мучио, па затим и себе. Пошто је један бележник дао 550 талаира, они му затражише још дупло толико. Тада се он устреми на једног од мучитеља и одгризавши му зубима нос, баца му га у лице и рече: „Ево новаца!“ Њега су одмах искасанили. Гробнице су оскрнављиване а мртва тела опљачкана. Кад су војници заробили једну младу девојку из вишег сталежа, која није могла да да откуп, хтедоше је јавно разголити; пошто се она бранила, они је убише; жене су продаване на лицитацији. — Царски војници су нарочито тра-

жили високе даме, маркизе, грофице и баронице и проводили их кроз варош.

Они који су покушали да плате заштиту победилаца, нису се могли увек тиме похвалити. Неки Римљани су плаћали Немцима да их бране, а ови су водили рачуна о томе чега драгоценог имају у кућама они које треба да бране, уводили у њ војнике и заједно са њима плачкали; некада је долазило до битке између војника који су плачкали; обично се најзад сложе и однесу све што у кући има. Већи део дућана бивао је опљачкан, они су их рушили да би се задовољавали; баквалице су највише страдале. Цезар Гролије је написао: „Највише ме жалостило кад би видео порушене и опљачкане књижаре; није било узето сав као на другом месту него су књиге биле изгажене и поцепане. Рукописи ватиканске библиотеке беху уништени.“ Сигурно је, да су многи позоришни комади изгубљени;

упропашћене су многе папске буле да би се од оловног печата правили пушчани метци; архиве су постале штале а свежњевикакта су служили за постеле. Библиотеке Светог Сабина је спаљена.

При процени накита злато није имало никакву важност; везива и штофови нису имали никакву вредност. По инвентару једног умрлог официра видело се колику су плачку имали царски војници; у њему су биле заведене ове покрадене ствари: два завесе од веза, једна турска сабља, једне сомотске панталоне, једанаест рубина и четири дијаманта, једне огрлице са четрдесет седам перли, један огртач од сомота, једна ваза од јасписа, два коња и т. д. Они су на смрти често, због прије савести, враћали украдене ствари.

Ни цркве нису поштеђене. Црква Светог Петра и Ватикан опљачкани су за штале као и црква Сватога Светих. Један ма-

Белгиски бегунци

Немци допуштају повратак у Белгију

Хаг, 6. окт.

Полуслужбено се јавља, да су се изменили погледи између владе и Немачке о повратку белгиских бегунаца не само из Анверса и околине, већ и из целе Белгије. Допуштен је повратак, изузев оним људима, који су војни обвезници и који ће се сматрати као ратни заробљеници, ако се врате у Белгију.

Немци командују

Подчињавају аустријске армије немачком штабу.

Познато је да је аустријска армија потпала под команду немачког главног штаба. Али на то су Аустријанци пристајали тек после великог отпора. Начелник аустријског генералштаба Конрад фон Хецендорф повукао се изговарајући се на смрт свог сина. Цар Франца Јосиф био је одлучно противан али је ипак морао попустити пред немачким енергичним захтевом.

Дневне вести

Извоз преко Солуна

Да би се што потпуније искористио раније одобрени контингент за извоз свиња, отпутовали су у Солун, као изасланици министра Привреде, један виши чиновник Министарства Народне Привреде и један изасланик Српског Кланчног Друштва. Они ће на лицу места испитати околности под којима се транспортирају свиње, и о томе ће поднети извештај министру Народне Привреде.

Одликовани грађани

Потписан је указ, којим се одликују златном медаљом за грађанске заслуге Стојан Ивановић, кмет села Елевца и сребрном медаљом за грађанске заслуге Ехмет Ферат, поштоноша села Елевца.

Погинули официри

Пешадијски мајор Давид Јовановић и пешадијски потпуковник Матија Радојевић погинули су. Резервни пешадијски капетан прве класе Милутин Ј. Милојковић, резервни пешадијски поручник Јовин Радишић и резервни пешадијски потпоручник Никола К. Ристић-млађи погинули су.

Занатске школе

У Битољу, Скопљу, Охриду, Велесу, Куманову и осталим већим градовима јужне Србије отворене су недавно занатско-трговачке школе. Циљ је овим школама, да нашем занатлијском и трговачком подмлатку пруже што солидније теоријску и практичну спрему из њихове струке.

Амерички Црвени крст

Друштво Црвени Крст Сједињених Америчких Држава послало је у Србију своју мисију, која је пре кратког времена stigла. Мисија је састављена из 15 чланова, од којих су три хирурга и 12 болничара. На чело мисије стајала се Г-ђа Д-р Славка Грујића, начелника Министарства Иностранних Дела, која је с мисијом пре неки дан отпутовала у Аранђеловац, где ће мисија радити. Мисија је са собом понела и санитарског материјала Друштво Црвеног Крста Северних Америчких Држава послало је нашем Црвеном Крсту и 7500 динара у новцу.

Високо званиче

Патриотизам француских уметника

Један француски лист доноси ову анегдоту: Петар Констан, млади импозитор војничких маршева, уђе у канцеларију за регрутовање да се упише у добровољце. Занесен мислима, он гурну једног господина који је носио орден Легије части: — Извините Господине! рече он. — О ти си то мали! — узвикну зачуђено господин погледавши композитора. — О, па то сте Ви! Одликован господин био је Жан Вебер, један од најдуховитијих француских сликара. — Где беш мали? — Тамо! рече композитор показујући на канцеларију. — И ја сам ту био. Шта мислиш! Син ми је у Вердену, жена са другом децом у Мидиу. Све је добро. Ја сам примљен у добровољце, изабрао сам већ и пук у коме ћу командовати... — А каква сте Ви чињеница у војсци? Жан Вебер му одговори рапавим гласом и живом гестикуацијом. — Ја сам каплар, мали!

Пољски соколи

„Франкфуртске Новине“ говоре о корпусу слободних стрелаца и сокола, који је организован у Галицији. Тај је корпус језгро и образац за пољске легионе, који су створени на позив бечке владе. Пољски градови Галиције жртвовали су крупне суме за опрему тих легиона а оружје је дало аустријско министарство војно. Лавов је дао 2 милиона, Краков 1 милион. Пошто сви Пољаци, који желе да се боре против Русије, вели „Франкфуртске Новине“ — нису

могли да се употребе за борбе, изсувише младих елемената образовани су корпуси извиђача, који су вршили помоћну службу; у те одреде уписали су се многи ученици виших разреда гимназије. Према последњим извештајима у главном стану скупили су се добро спремљени добровољци, који су између себе изабрали највештије, да би они образовали нарочите легионе.

Аустро-угарска влада рачуна, да ће се на тај начин образовати војска од 80—100 хиљада „слободних стрелаца“ „одушевљених да бране Аустро-Угарску“ — заједно са „Франкфуртске Новине“.

СВЕТ И РАТ

У немачкој војсци уведене су покретне крематорије за спаљивање мртваца.

Граф Алберт Апоњи упутио је Рузвелту меморандум, у коме се вели, да за рат нису криве Аустрија и Немачка — него Русија, која је хтела да уништи Аустрију.

БЕЛЕШКЕ

ПРЕМИЊУО. — Радован Костић одговорни уредник нашег листа, преминуо је јече у Општој Државној Болници. Бог да му душу прости!

РАТНА ЗРНИЦА

Како се у рату плаћа и како се враћа кусур

Један рањеник испричао ми је ову занимљиву ратну епизоду: После нашег повлачења из Срема, остало је неколико наших рањеника на аустријској територији. Међу овима био је и један поднаредник, коме је била размрскана бутна кост. На ове рањенике наиђе једна аустријска патрола, састављена од самих Мађара. Вођ патроле извади револвер, па поче убијати рањенике са речима: — Чекај да ти платим, што си овамо прелазио. Тако дође и до оног поднаредника, скреса му револвер у груди и пође даље. Али се поднаредник с тешком муком придиже, уз брзометку, која је крај њега лежала и окиде је с тешком муком, па рече. — Чекај, ниси примио кусур и вођу патроле састави са земљом.

Из писма интернираних

Српски поданици интернирани у Аустро-Угарској јављају се својим сродницима.

Васо А. Марић, правник из Црне Горе. Моли да се известе његови родитељи (адреса: Браћа Марић Колашин, Црна Гора) да се тешко болестан налази у санаторијуму Zakladno Lečilište „Brestovac“, Zagreb. Brestovac. Остао је потпуно без средстава и моли што пре за новац. У Neusiedel am See, Ungarn, има доста наших сељака који су одведени са рада у пољу. Они пропадају од зиме и моле да им се пошаље бар по један пар топлих чарапа. Г-ђа Милева Солдашевић, Анка И. Паранос и г-ђа Марка Ковачевић налазе се та-

кође као ратни заробљеници (изведени од аустријске војске из Шапца) у Aszod Ungarn.

таријата Управе Фондова моли да се известе његова породица, да се налази интерниран у Aszod, Ungarn.

СА ЕВРОПСКОГ РАТИШТА

Руски успеси

Петроград, 6. октобра

Јуче смо имали делимичних успеха у огорченим борбама, које су се водиле у пределу око Варшаве и јужно од Пшемисла. У Варшаву су стигли многи руски заробљеници.

Немци имају рђаве изгледе

Париз, 6. окт.

Војни француски кругови сматрају, да ће наилажење зиме учинити Немцима неиздржљивом ситуацијом на ратишту према Француској.

Сукоби у Белгији

Амстердам, 5. окт.

На граници код Морла десила се чарка између Немаца и Белгијанаца; три су Немца погинула. Белгијанци су се повукли са оне стране границе, где су разоружани.

Последње вести

Кнез Арсен у руској војсци

Петроград, 6. октобар

Јутрос је пристео у Петроград кнез Арсен Карповић, у циљу да ступи и служи у руској војсци, која се сад бори са Немцима и Аустријанцима.

Жртве приликом бомбардовања Анверса

Роттердам, 6. октобра

Јављају из Рехидала, да је приликом бомбардовања Анверса, погинуло свега 26 лица грађанског реда.

Узапћен пароброд

Гетеборг, 6. окт.

Један шведски пароброд, натоварен петролеумом, који је путовао из Америке за Мведску, узапћен је. Енглези су га упутили на острво Оркнеј.

Немачка шпијунажа у Енглеској

Лондон, 6. октобра

Полиција је открила, у околини престојнице, немачку безжичну телеграфску станицу.

Енглеска услуга Белгији

Лондон, 6. окт.

Енглеска је за време рата уступила Белгији острво Дирнесеј, да би дала влади белгиској могућности за законодавни рад белгиског парламента.

Против германских титула

Петроград, 6. окт.

Цар је наредио, да се укину све немачке и аустријске титуле почасних трговачких и индустријских саветника.

Позива се господин Елијас Леви агент ради хитног разговора са г-ђа Спасојевићком у Катићеву ул. бр. 17. 2-2

КОБАСИЧАРСКА РАДЊА
Станка Кнежевића
Коларчева ул. бр. 5 до дрогерије „Гуслар“

Јавља поштов. грађанству да је понова отворена. Радња је као и увек до сада одлично снабдевана са свежим месом и прерађевинама. Нарочита се пажња скреће поштованој публици да се може добити у свако доба свеже — сирво месо. 2-3

Јуче је изгубљена на путу Славија—Цветни Трг, једна женска ташна моли се онај које буде нашао да се јави Лауданова бр. 44. 3-3

СТАН. Тражи се на Врачару један стан са три собе за једну мању породицу. Јавити уредништву „Пијемонта.“ 3-3

КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА
НА ВЕЛИКО

Алкалаја
и Рајковића
Краља Петра ул. 47.
Отворена је. 1-3

Траже се
Сава Ђурић и Јова Катрић, родом из Црне Горе, који су се у почетку рата уписали у комите, ко би шта о њима знао моли се да извести Косту Мемедовића, Вајф. Пивара, Београд. 1-2

ШПЕДИТЕРСКИ ПОМОТНИК
спреман, потребан је фирми Калчић и Војиновић, за унутрашњост, награда добра За услове и погодбу обратити се лично: Авалска ул. бр. 3. 3-3

„Пијемонт“ прима огласе по најумеренијој цени.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА
Геце Кона
БЕОГРАД

Кнез Михаилова улица бр. 1.
Јавља г. г. директорима, професорима, књијарима у новим крајевима, да је књијарница отворена и прима све поруџбине за школске књиге. Пошто се могу слати само пакети без доплате, то молим да се уз сваку поруџбину пошље новац. Књијарима уобичајени књијарски рабат. 6-10

ДВОРСКА КЊИЖАРА
Мите Стајића
У БЕОГРАДУ

Отворена је и има на стоваришту велики избор школских књига—учила, школског и канцеларијског материјала. 2-5

Дрварско - Дашчарска Радња
Миће Петровића и Милисави Николића
у Кара-Ђорђевој улици — до основ. школе савамалске отворена је сваког дана. 9-10

КАФАНА
„МАЛИ ВОЈНИК“
Јавља својим посетиоцима, да је била отворена за све време бомбардовања и препоручује одлично вино и остало пиће као и најбољу српску кујну. 3-3

Јављамо п. муштеријама да смо нашу Књиговезачко-Картонашку радњу отворили и примамо на повез књиге — кутије и све остало што у књиговезачки занат спада.

С поштовањем
Ђ. С. Стојковић и Друг
Поп-Лукина ул. бр. 11. преко пута Држав. Штампарије

ПОЗЛАТАРСКА И СТАКЛОРЕЗАЧКА РАДЊА
Живка Ј. Лукића
Балканска улица бр. 40.

Ради све поправке по старој цени, као и оправку прозора. 1-5

КЊИЖАРА
Косте В. Илића
ПРЕКО ПУТА НОВОГ ДВОРА
Отворена је стално. За све поруџбине ваља новац слати унапред упутницом. 3-5

ОБУЂАРСКА РАДЊА
Милоша Ђ. Монашевића
Скопљанска ул. бр. 8.

прима поруџбине и оправке за унутрашњост, новац у напред. Извршујем сваку поруџбину брзо и тачно. 3-5

НАЈНОВИЈЕ НАЈНОВИЈЕ
Најсавршенија мапа ратишта у боји. Слике свију ратујућих Србији савезних владара, величина 65×48. Дописни карата различитих из садањег рата. Књијарима уобичајени рабат. Издање литографије

Мирка Милошевића, Сремска ул. бр. 4.
Поруџбине за све врсте послова примамо а пошто се могу само слати пошт. пакети без доплате, зато треба новац код поруџбине послати у напред. 7-10

„Пијемонт“ прима огласе по умереној цени.

Кафана „Босна“ отворена
Мића Глигоријевић извештава своје пријатеље да је кафана „Босна“ на Врачару поново отворена и снабдевана одличним пићем и одличном кујном. 3-3

СТОВАРИШТЕ ГОТОВОГ ОДЕЛА
Савића и Мајданца
Кнез Михаила бр. 1.

Отворена је сваког дана и има највећи избор улстера од енглеског дубла као и разноврсних одела за наступајућу сезону. 1-5

1-ог РЕДА ПОГРЕБНО ПРЕДУЗЕЋЕ
Петра Ал. Петровића, Београд
преко пута Управе Фондова и Споменика Кнез Михаила
Отворено је и препоручује за смртан случај: највећи избор целокупне погребне спреме, надгробних венца од перла, метала и др. најмодерније декорације; 5 најлепших — (сопствени) — стаклених кола за погреб — ван картела.
ЦЕНЕ НАЈЛЕПТИНИЈЕ — УСЛУГА НАЈСОЛИДНИЈА

Са великим болом и неизмерном тугом извештавам сроднике и пријатеље да је мој мили и једини брат
† МИЛОШ О. МАКСИМОВИЋ
члан фирме Стеван Коен и Комп.
погинуо 9. о. м. у борби са Аустријанцима на Мачковом Камену код Крупња.
Београд, септембра 1914.
ОЖАЛОШЋЕНИ
Брат: Милан Максимовић, члан фирме Димитрије Перовић. 3-3

Груба моћ судбине учини те болним срцем јављамо нашим пријатељима да је наш
† Момчило-Момо Т. Богдановић
наредник — питомац Војне Академије
преминуо 3. ов. м. после кратког а тешког боловања у својој 20 години младалачког живота, а сутра дан сарањен у алексиначком гробљу.
Ненакнадим губитак за нашим милим Момом блажи се тренутно тугом безброј мајки чији синови положише своје животе као грађу Великој Србији, и наш Момчило, наш идеал, поред поднетог ратног штрапаца и учешћа у борби на Церу и Јадру, повуче се да опреми нову снагу Великој Србији, но кобна судба лиши га среће, да види завршни део давнашњих снова, уједињење свеколикост Српства.
И поред огромног бола, неизмерне туге сматрамо за дужност изјавити вечиту захвалност и то: господину команданту места Миливоју В. Милићу мајору; госпођицама које над одром милог нам покојника положише венце; свима покојниковим класним другозима а особито г. г. Алији Куртовићу и Мирославу Танацковићу, такође пак безграничну захвалност одајемо г. Браниславу Марићу који се другарским говором опрости над смртним остатцима покојника.
Београд, 6. октобра 1914. г.
ОЖАЛОШЋЕНИ:
Мати: Лепосава, сестра Душица и Шана; брат Немања са осталом родбином. 2-3

ПОТПУНО НОВА РЕНОВИРАНА ШТАМПАРИЈА

Телефон 15-91.

Телефон 15-91.

Прима на израду: Књиге, разна дела, протоколе, ценовнике, јеловнике, свадбене позивнице, вереничке карте, у разним форматима плакате, биоскопске програме, улазнице, визиткарте, као и разне друге штампарске послове.
ПОТПУНО ЧИСТА И БРЗА ИЗРАДА.

„ПИЈЕМОТ“
у својој сопственој згради
Краља Александра бр. 12.
Снабдевана потпуно најновијим словима, шарама, линијама и свим могућим штампарским машинама и бојама.
Са две најновијег система „LINOТУР“ СЕЦ-МАШИНАМА

О солидности и умереним ценама, као и о самој изради ма каквог штампарског посла штампарија „Пијемонт“ ставља на расположење п. публици да се и сама о свему лично увери.
ЦЕНЕ СУ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

Прима на израду све могуће штампарске послове.